

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
соціальної економіки
Протокол № 13 від 24.08.2023 р.

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ТА МЕНЕДЖМЕНТ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **05 "Соціальні та поведінкові науки"**
Спеціальність **051 "Економіка"**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **"Управління персоналом в бізнесі"**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
к.е.н., доцент

Юлія СОТНІКОВА

Завідувач кафедри
соціальної економіки

Галина НАЗАРОВА

Гарант програми

Світлана МІШИНА

Харків
2023

ВСТУП

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується все більш активним проникненням творчості зі сфери мистецтва і науки в інші сфери людської діяльності. Не стала винятком і сфера управління. У теорії управління останнім часом усе більше уваги стали приділяти проблемі широкого використання креативного потенціалу менеджерів і топ-менеджерів підприємства. У сучасному західному менеджменті управління процесами формування нових ідей у даний час відносять до креативного менеджменту. Актуальність креативного менеджменту обумовлена тим, що процеси трансформації, у яких знаходиться організація, неможливі без змін вимог до процесів створення нових знань, професіоналізму, креативності, інтелектуального рівня організації. Ці зміни повинні стосуватися: інноваційних здібностей, уміння вирішувати конфлікти, здібностей керівництва управляти інноваційними командами, розвитком особистості на основі нових технологій активізації мислення.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів інноваційного мислення, оволодіння інструментарієм творчого підходу до вирішення інноваційних завдань, набуття знань і навичок в області розвитку креативного середовища і створення креативної організації.

Завданнями навчальної дисципліни є визначення креативного менеджменту як наукової дисципліни та сфери діяльності підприємства;

знання нормативно-правової бази регулювання питань захисту інтелектуальної власності в Україні та закордоном;

знання та вміння реалізувати на практиці методики активізації творчого мислення;

мотивування працівників до творчої діяльності за допомогою використання матеріальних та нематеріальних методів;

знання та вміння створити ефективну креативну команду.

Об'єктом навчальної дисципліни являє собою процес прийняття управлінських рішень за допомогою послідовної сукупності процедур, що утворюють загальну схему управління творчим процесом.

Предметом навчальної дисципліни є креативний процес та особливості управління ним.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна
дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 6	ЗК 1
	ЗК 3
	ЗК 5
	СК 7

Де ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

РН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Креативна економіка: формування, розвиток та інституційне середовище

Тема 1. Концептуальні засади креативної економіки

- 1.1. Роль креативної економіки в сучасному бізнес-середовищі
- 1.2. Креативний клас як «ядро» креативної економіки
- 1.3. Особливості сучасного розвитку креативних індустрій

Тема 2. Особливості формування креативної економіки в Україні та закордоном

- 2.1. Формування креативного суспільства як передумова розвитку креативної економіки
- 2.2. Університет як основа розвитку креативної економіки

2.3. Особливості розвитку креативної економіки в Україні

Тема 3. Захист права інтелектуальної власності в креативній економіці

- 3.1. Поняття та види конфіденційної інформації
- 3.2. Джерела розповсюдження конфіденційної інформації та шляхи її захисту на підприємствах
- 3.3. Нормативно-правове забезпечення захисту конфіденційної інформації та інтелектуальної власності

Тема 4. Креативний менеджмент як основа побудови креативної економіки

- 4.1. Сутність і місце креативного менеджменту в креативному суспільстві
- 4.2. Мета, завдання і функції креативного менеджменту
- 4.3. Модель креативності чотирьох «Р»

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи креативного менеджменту

Тема 5. Процес і природа людського мислення. Типи мислення

- 5.1. Підходи до визначення процесу мислення
- 5.2. Типи мислення
- 5.3. Творчість та творче мислення
- 5.4. Теорії мислення
- 5.5. Методи і прийоми пізнання
- 5.6. Формування ефективного мислення

Тема 6. Формування креативної особистості

- 6.1. Сутність творчості та особистості
- 6.2. Творчий потенціал особистості
- 6.3. Креативні бар'єри та шляхи їх подолання
- 6.4. Риси креативної особистості
- 6.5. Етапи креативного процесу
- 6.6. Форми виявлення, розвитку і використання творчого потенціалу

Тема 7. Менеджер креативного типу

- 7.1. Роль менеджера в сучасній організації
- 7.2. Характеристики менеджера креативного типу
- 7.3. Бізнес-коучінг
- 7.4. Моделі лідерства: харизматична та експертна

Тема 8. Формування креативного середовища в організації

8.1. Процес активізації творчої діяльності

8.2. Організація робочого середовища в креативній організації

8.3. Корпоративна культура як необхідний елемент формування креативного середовища

Тема 9. Інтегральний інтелект як об'єкт управління в креативному менеджменті.

9.1. Типи інтелекту як об'єкта управління

9.2. Формування інтегрального інтелекту

9.3. Принципи формування інтегрального інтелекту, поняття «інтегративності»

9.4. Методи оцінки інтегративності

Тема 10. Командоутворення в креативному менеджменті

10.1. Підходи до розуміння терміну «команда»

10.2. Принципи формування креативної команди

10.3. Стратегії постановки цілей в командо утворенні

10.4. Техніки організації групової роботи в команді

Тема 11. Мотивація особистостей креативного типу.

11.1. Мотиваційний механізм в інноваційній діяльності

11.2. Творчий підхід керівника до мотивації співробітників

11.3. Типи мотивації креативних особистостей

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми та завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Надання визначення "креативна економіка" за технологією "сенкен". Визначення рівня креативності фахівця за допомогою використання тестування
Тема 2. Завдання 2.	Дослідження регіонів України за показниками креативності: індексами толерантності, таланту та технологій Круглий стіл на тему: «Роль ЗВО в формуванні та розвитку креативної економіки України»
Тема 3. Завдання 3.	Вирішення кейсів щодо визначення нормативної бази у розв'язанні проблем із захисту парва інтелектуальної власності

Семінарське заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності 2. Захист прав інтелектуальної власності в Україні 3. Контрафакція і піратство як світова проблема 4. Захист авторських і суміжних прав: вітчизняний та закордонний досвід 5. Захист прав на торговельні марки: вітчизняний та закордонний досвід 6. Захист прав на винаходи: вітчизняний та закордонний досвід
Тема 4. Завдання 4.	Робота в малих групах щодо місця і ролі креативного менеджменту в процесі відбудови креативної економіки в Україні за принципом "А-В-С".
Тема 5. Завдання 5.	Застосування методу "синектики" для вирішення проблемної ситуації Застосування методу "6 капелюхів" для вирішення проблемної ситуації
Тема 6. Завдання 6. Семінарське заняття	<p>Реалізація методу креативні можливості та креативні бар'єри Тема: <i>«Переговори як невід'ємна складова діяльності інноваційної організації»:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняльна характеристика існуючих методів ведення переговорів. 2. Застосування в практичній діяльності методу Сократа. 3. Застосування в практичній діяльності методу Штирліца. 4. Застосування в практичній діяльності методу трьох раундів
Тема 7. Завдання 7.	Визначення типів лідерства працівників за допомогою тестування. Вирішення кейсу «Підбір керівника на вакантну позицію»
Тема 8. Завдання 8.	Реалізація методу активізації творчого мислення «мозковий штурм» для вирішення проблемної ситуації «Яким чином організувати робоче місце творчого працівника». Рольова гра
Тема 9. Завдання 9.	Використання методів психологічної діагностики для визначення ступеня інтегративності в досліджуваному колективі
Тема 10. Завдання 10.	Застосування методу «ментальних карт» для визначення процесу побудови ефективної креативної команди
Тема 11. Завдання 11.	Застосування методу «6-3-5», «Walt Disney» для вирішення проблемної ситуації Ділова гра на тему: «Визначення найкращого типу мотивації творчих працівників»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка матеріалів щодо розрахунку глобального індексу креативності за методикою, запропонованою Р. Флорідою
Тема 2	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Роль вищих навчальних закладів в формуванні та розвитку креативної економіки України»
Тема 3	Підготовка невеликих доповідей до трьох хвилин за тематикою «місце і роль креативного менеджменту в процесі відбудови креативної економіки в Україні» Написання есе
Тема 4	Підготовка до написання контрольної роботи
Тема 5	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за з тематикою «Переговори як невід`ємна складова діяльності інноваційної організації». Підготовка до семінарського заняття
Тема 6	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Яким повинен бути менеджер креативного типу? Наведіть приклади»
Тема 7	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Яким повинно бути робоче місце креативного працівника?»
Тема 8	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Методи розбудови інтегрального інтелекту в організації»
Тема 9	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Місце і роль креативної команди в креативній організації»
Тема 10	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Що є спільного та відмінного у термінах мотивація та стимулювання»
Тема 11	Підготовка до контрольної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та / або лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (проблемні лекції (Тема 2, 4), міні-лекції (Тема 9), семінари-дискусії (Тема 3, 6)).

Наочні (презентації (Тема 11), кейс-метод (Тема 3,7)).

Практичні (практична робота (Тема 1 - 11), робота в малих групах (Тема 5 - 11), мозкові атаки (Тема 8), рольові ігри (Тема 8, 11)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту), диференційованого заліку або заліку. Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: практичні завдання (18 балів), завдання за темами (14 балів), семінари-дискусії (6 балів), письмова контрольна робота (10 балів), есе (3 бали), індивідуальне завдання (9 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит).

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 2

Тести

1. Перелічіть відомі Вам підходи до визначення креативного менеджменту:

- А) науковий;
- Б) функціональний;
- В) ситуаційний;
- Г) системний.

2. В чому полягає відмінність понять «креативність» та «творчість»?

- А) це тотожні поняття;
- Б) креативність – властивість особистості, а творчість – процес продукування нових ідей;
- В) креативність – складова творчості, яка відповідає за створення нових ідей;
- Г) творчість – складова креативності, якою необхідно управляти

3. Які групи професій належать до «суперкреативного ядра»?

- А) програмування, професії у сфері бізнесу, фінансів;
- Б) мистецтво, дизайн, спорт, ЗМІ;
- В) професії у сфері охорони здоров'я, бізнесу, продажів

4. Перелічіть основні характеристики креативного суспільства:

- А) інвестування в креативність;
- Б) індивідуальна праця;
- В) гнучкий робочий графік;
- Г) розвиток венчурного капіталу;
- Д) розвиток інноваційних інфраструктур;

5. Які з відомих Вам методів незаконного оволодіння інформацією носять зумисний протиправний характер?

- А) розголошення;
- Б) витікання;
- В) несанкціований доступ;

6. В рамках якого підходу креативний менеджмент розглядається як сукупність управлінських відносин між керівниками і підлеглими?

- А) системний;
- Б) адміністративний;
- В) поведінковий;
- Г) ситуативний

7. Які типи мислення можна виділити за критерієм динамічності?

- А) догматичне, стереотипне, гнучке;
- Б) теоретичне, технократичне, емпіричне;
- В) критичне, позитивне, наукове

8. Які теорії мислення Ви знаєте?

- А) генетична;
- Б) інтроспективна;
- В) психоаналіз;
- Г) фрейдизм;
- Д) неокласицизм;
- Е) НЛП

9. Метод пізнання, заснований на перенесенні однієї або ряду властивостей з відомого явища на невідоме:

- А) співставлення;
- Б) аналогія;
- В) гіпотеза

10. Які психологічні блоки та фіксації можна віднести до креативних бар'єрів?

- А) емоційні;
- Б) сприйняття;
- В) оточення;
- Г) культурні;
- Д) фізіологічні

Діагностичне завдання

Харківський механічний завод за договором передав товариству «Перспектива» комплект розробленої його спеціалістами конструкторської документації на виготовлення пристрою для визначення вмісту нітратів в овочах та фруктах. Згідно з умовами договору завод, окрім документації також зобов'язався поставити товариству спеціальне технологічне обладнання, підготувати його спеціалістів для освоєння розробки, передати досвід по налагодженню технологічного процесу. Па підставі договору та податкового законодавства України бухгалтерія товариства у звітних документах зменшила оподатковуваний валовий прибуток, одержаний товариством за звітний період, на суму витрат на придбання «ноу-хау». Державна податкова інспекція району виявила це під час проведення перевірки і оштрафувала товариство, мотивуючи своє рішення тим, що відносини між сторонами були

врегульовані не договором «ноу-хау», а договором купівлі-продажу. Не погодившись зі штрафом, товариство подало у міську податкову адміністрацію скаргу.

Проаналізуйте правове положення та аргументи спору і дайте відповідь на запитання:

Що визнається договором “ноу-хау”, які його особливості та юридична природа?

Які спільні риси та відмінності договорів “ноу-хау” та купівлі-продажу?

Евристичне завдання

Методом «контрольних питань» запропонувати новий вид продукції у мережі фаст-фудів.

Критерії оцінювання

Екзаменаційний білет з навчальної дисципліни «Креативна економіка та менеджмент» включає 10 тестів та 2 завдання практичної спрямованості різного рівня складності, а саме діагностичне та евристичне завдання.

Кожне з завдань оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності. Сумарна кількість балів складає 40 балів.

Тести.

Максимальна кількість балів – 10.

Вірна відповідь на тестове питання оцінюється в 1 бал.

Діагностичне завдання.

Максимальна оцінка завдання – 10 балів, із них:

5 – правильний методичний підхід, знання компетентнісного підходу;

3 – правильне вирішення кейсових ситуацій;

2 – оформлення рішення завдання

Евристичне завдання.

Максимальна оцінка завдання – 20 балів, із них:

2 – володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми;

3 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу;

5 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми;

5 – оригінальність підходу до виконання завдання та подання результату;

5 – наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленої проблеми

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Креативний менеджмент: навчальний посібник (практикум) / Ю. С. Гринчук, Н. В. Коваль. – Біла Церква: Білоцерківдрук, 2021. – 150 с. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7184>
2. Назарова Г. В. Креативна економіка та менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, Ю. В. Сотнікова. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 152 с. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20645>
3. Ситник Н. І. Креативний менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності «Менеджмент» / Н. І. Ситник ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 143 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30085>.

Додаткова

4. Креативна економіка та менеджмент [Електронне видання]: методичні рекомендації до практичних занять для студентів спеціальностей 051 «Економіка», 232 «Соціальне забезпечення» другого (магістерського) рівня : / уклад. Сотнікова Ю. В. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 64 с. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26236>
5. Лебединська О. С. Переваги та недоліки формування креативних команд на підприємстві / О. С. Лебединська // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнар. наук.- практ. конф., 3-4 бер. 2020 р., м. Харків – м. Торунь. – Х. : ФОП Панов А. М., 2020. – С. 172–175. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23471>
6. Сотнікова Ю.В. Креативність як сучасний фактор виробництва / Ю.В. Сотнікова // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія і практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. –Х.: Видавець ФОП Панов А.М., 2019. – 215-218. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21246>
7. Томах В. В. Креативний менеджмент як чинник конкурентоспроможності підприємства / В. В. Томах, С. Г. Кривова, Г. В. Еатон // Економіка та суспільство. – 2023. – №54. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30363>
8. Ain O., Khodeir L. Creativity Management: An Approach For Achieving Efficient Workplace Environment / O. Ain, L. Khodeir // The academic research community publication. – 2019. P. 6-33.

9. Saukh I., Vikarchuk O. Creativity in management and creative management: meta-analyses / I. Saukh, O. Vikarchuk // Marketing and management of innovations. – 2021. - №1. – P. 65-80.

10. Sotnikova Yu. Using of crowdsourcing in a modern creative economy / Sotnikova Yu., Stepanova E., Kasmin D., Nazarov N., Semenchenko A. // Espacios. – 2020. – № 41. – P. 20-33. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25953>

11. Sotnikova Yu. Features of creative clusters formation in Ukraine / Yu/ Sotnikova, E. Stepanova, N. Nazarov, A. Semenchenko // Ikonomicheski Izsledvania. – 2021. – №5. – P.89-104. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25955>

Інформаційні ресурси

12. Новинки креативного середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.liga.net/](http://www.liga.net/).

13. Кодекс законів про працю [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради УРСР. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

14. Креативна економіка та менеджмент : сайт персональних навчальних систем [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=1839>

15. Економічний словник [Електронний ресурс] // Бібліотека економіста. – Режим доступу : <http://www.library.if.ua/>.

16. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.